

Gelovigen vliegen elkaar makkelijk in de haren. Reden waarom religieuze leiders weer de mond vol hebben van interreligieuze dialoog. Maar uiteindelijk lopen veel pogingen tot toenadering stuk op tradities, dogma's en verlossers. Waarom worden we niet allemaal bahai? Dan geloof je immers 'alles', religieus gezien.

BAHAI KIJKT DOOR DE ELLENDE HEEN NAAR EEN GLORIEUZE TOEKOMST

De wereld zet grote

Tekst: Roel Griffioen

De kleine Indische jongen Pi, de hoofdpersoon van de roman *Het leven van Pi* door Yann Martel, gaat op jonge leeftijd op zoek naar God. Zijn odyssee brengt hem langs een hindoeetempel, een moskee en een kerk. Hij spreekt met de hindoe priester over Brahma, de imam leert hem over Allah en de katholieke priester vertelt over het Offer van Christus. Er is maar één conclusie mogelijk, denkt Pi: er bestaat blijkbaar één God die op verschillende wijzen wordt aanbeden. Pi bekeert zich tot én het hindoeïsme én het christendom én de islam. Alles gaat goed tot zijn geestelijke leermeesters lucht van elkander krijgen. Ze richten zich gezamenlijk tegen Pi. Je kunt niet meer dan een religie volgen, roepen ze verontwaardigd,

dat is tegen de regels! Was Pi maar bij toeval een bahai-tempel binnengelopen, dan hadden de zaken er een stuk plezieriger voor hem uitgezien. Er is geen bahai die zal ontkennen dat gelovigen aller religies één en dezelfde God aanbidden. Niemand zou hem vertellen dat hij niet in Mohammed zou mogen geloven, of Christus zou moeten vergeten. Bahá'u'lláh, de Perzische stichter van de jonge wereldreligie der bahai en volgens zijn volgelingen de meest recente toevoeging aan de galerij van profeten, heeft geschreven: "Er kan geen enkele twijfel over bestaan dat alle mensen ter wereld, tot welk ras of welke godsdienst ze ook behoren, hun bezieling putten uit één hemelse

Bron en de onderdanen zijn van één God."

Geloven in eenheid

God stuurt op kritieke punten in de levenslijn van de mensheid een profeet naar ons toe. De profeet verkondigt zijn tijding aan iedereen die oren heeft en laat zijn boodschap in geschriften achter voor iedereen die ogen heeft. Zo gingen onder andere Abraham, Mozes, Boeddha, Zoroaster, Christus en Mohammed de profeet Bahá'u'lláh al voor.

De geboorte van een religie

Het bahai-geloof is de jongste onafhankelijke wereldreligie en kent een korte, wonderlijke en bloedige geschiedenis. De stichter Bahá'u'lláh (1817-1892) werd voorgedaan door een heraut, de Báb, zoals Jezus werd aangekondigd door Johannes de doper. De Báb vergaarde een grote schare volgelingen met de verkondiging van een Boodschapper Gods, die na hem zou opstaan. Onder de volgelingen bevond zich Mirza Husayn Ali, beter bekend als Bahá'u'lláh (Heerlijkheids Gods). In tegenstelling tot het koningskoppel Johannes de doper en Jezus hebben Bahá'u'lláh en de Báb elkaar nooit lijfelijk ontmoet, maar ze hadden wel voortdurend contact met elkaar. Voor zijn executie stond de Báb zijn ringen, zegels, schrijfgerei en enkele documenten af aan Bahá'u'lláh. In 1863 verklaarde Bahá'u'lláh de door alle profeten voor hem beloofde "universele Manifestatie van God" te zijn. Sinds die dag noemen zijn aanhangers zich bahai's. Inmiddels is het bahai-geloof in 218 landen vertegenwoordigd en staat het daarmee qua verspreiding op de tweede plaats; achter het christendom (238), maar voor de islam (204). Het religieus en administratief centrum van de bahai-godsdienst ligt in Haifa, Israël. Daar is ook het hoogste orgaan gevestigd, het Universele Huis van Gerechtigheid. Op elk continent een tempel. De wereldwijde bahai-gemeenschap telt circa zes miljoen mensen. In Nederland zijn er circa dertienhonderd bahai's, waaronder duizend volwassenen. ■

Wij zijn als bladeren van één boom, druppels van één oceaan.

stappen voorwaarts

Voor Pi zijn alle religies gelijk, maar dat gaat voor bahai's nu net weer wat te ver. Zeker, de volgelingen van Bahá'u'lláh geloven in eenheid van godsdienst, maar dat betekent niet dat het om het even is waar je in gelooft. De bringers van de boodschap zijn heilig, maar de godsdiensten, die als gebouwen op de fundamenten van de boodschappers zijn opgetrokken, zijn dat niet. "Alle religies zijn allengs geketend aan traditie en dogma", sprak Abdu'l-Bahá, de zoon van Bahá'u'lláh, tijdens een rede in Parijs. Rond het woord van de boodschapper is mettertijd een harde korst van dogma's en bijgeloof gegroeid, waardoor de waarheid niet meer te zien is. Voor een aanhanger van Bahá'u'lláh geldt dus: Wel Christus,

Bij elke profeet laat God iets meer van zichzelf zien, bij elke profeet wordt onze Godskennis vergroot. Eigenlijk is de kwaliteit van religies dus makkelijk te meten: hoe meer profeten je erkent, hoe beter je religie. "Dat is niet wat we zeggen", zegt Bert Kersten. Kersten (51) buigt zich over de tafel om zijn woorden fysiek te ondersteunen, maar hij praat zonder stemverheffing. We zitten op zijn kamer in het gebouw van de faculteit Exacte Wetenschappen van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Kersten is daar hoogleraar Bedrijfsviskunde. Daarnaast doceert hij het vak bahai-religie aan de Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen in Antwerpen. Hij vervolgt: "Het is niet een kwestie van beter. God stuurt een

niet het christendom. Wel Boeddha, maar niet het boeddhisme.

boodschapper die bij die tijd past, met een boodschap die in die samenleving van dat moment past. Het credo 'oog om oog, tand om tand' uit het Oude Testament is met Jezus vervangen door 'keer dan ook uw andere wang toe'. Kun je zeggen dat die leefregel beter is? Hoogstens beter in deze tijd."

De consequentie van die redenering is dus wel dat het bahai-geloof boven aan de religieuze ranglijst staat, zij beschikken immers over de modernste openbaringen tot nu toe. Kersten blijft erbij, het is geen kwestie van beter. Hij weet een mooie metafoer. "Elke profeet is te vergelijken met een meester op de lagere school. Elke meester vertelt wat de kinderen op dat moment moeten leren, waar ze klaar voor zijn om te leren." In groep drie is dat boomroos-vis-vuur, in groep vier leer je optellen en aftrekken, groep vijf staartdelen. "Een kind in groep vijf weet meer, maar is niet beter. Ontwikkeling kun je niet vatten in termen als beter of minder." Maar het doel van het bahai-geloof is eenheid en voltooiing van de mensheid. Dat kan niet bereikt worden zolang driekwart van de mensheid tot in de lengte der dagen in groep drie blijft zitten, omdat ze zo op meester Jezus of meester Mohammed gesteld zijn en maar een klein clubje uiteindelijk naar de middelbare school mag.

Abdu'l-Bahá,
zoon van de
laatste profeet.

Beginselen van het bahai-geloof

Zoeken naar waarheid

“Daar de waarheid één is, kan deze niet worden verdeeld. (...) U zult zich realiseren dat, als het licht van de waarheid in Jezus Christus scheen, het ook in Mozes en Boeddha scheen. De ernstige zoeker zal tot deze waarheid komen.”

(Abdu'l-Bahá)

Eenheid der mensheid

“De aarde is slechts één land, waarvan alle burgers mensen zijn. Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, maar stelle er een eer in de gehele wereld lief te hebben.”

(Bahá'u'lláh)

Religie als oorzaak van liefde

“Religie behoort alle harten te verenigen en oorlog en tweedracht van het aardoppervlak te doen verdwijnen.”

(Abdu'l-Bahá)

Eenheid van godsdienst en wetenschap

“Alí, de schoonzoon van Mohammed, zei: ‘Datgene wat in overeenstemming is met wetenschap is ook in overeenstemming met religie’. Godsdienst en wetenschap gaan hand in hand.”

(Abdu'l-Bahá)

Wereldvrede

“Dit vruchteloos strijden, deze vernietigende oorlogen zullen voorbijgaan en de ‘Allerhoogste Vrede’ zal komen.”

(Bahá'u'lláh)

Andere belangrijke principes zijn: Het afschaffen van vooroordelen; rechtvaardige verdeling van de middelen van bestaan; gelijkwaardigheid van mensen; godsdienst niet mengen met politiek; gelijkwaardigheid van man en vrouw; geestelijke ontwikkeling is uitsluitend mogelijk door persoonlijk onafhankelijk onderzoek naar waarheid onder leiding van de Heilige Geest.

“Dat is zo. Maar toch: ik spreek het woord ‘beter’ niet uit. Anders, verder. Alles behalve beter.”

Kersten is katholiek opgevoed, maar de stap naar het bahai-geloof was niet zo groot. “Mijn ouders, in het bijzonder mijn vader, verkondigden al vaak dat eigenlijk alle religies één zijn en alle mensen gelijkwaardig, waar ook ter wereld.” In 1970 kwam hij voor het eerst in aanraking met het in Nederland betrekkelijk onbekende geloof. De 17-jarige scholier sprak met een drietal klasgenoten vaak over de principes die bahai's aanhangen. “Zowel de praktische kant als de religieuze kant spraken mij erg aan”, vertelt Kersten. In 1971 trad hij toe tot de gemeenschap.

Aan het puberen

De bahai-gemeenschap gelooft dat met Bahá'u'lláh de “Goddelijke lentetijd” is aangebroken. Dat klinkt beter dan dat het is, want deze lentetijd is een periode van moord en doodslag, chaos en verdrukking. Volgens sommigen is het een Apocalyps die zich op aarde voltrekt alvorens de gouden eeuwen aanbreken, waarin er vrede en gelijkheid zal zijn tussen rassen, volken, geslachten en individuen. Alle rampspoed en ellende hoort bij deze laatste bergetappe. Kersten weet nog een mooie metafoer. Hij tekent een lijn. Het is een opgaande lijn, die steeds sneller stijgt, waardoor een soort flauwe bocht ontstaat. “De mensheid groeit door, zoals één mens dat ook doet.” We gaan vooruit, van kindertijd richting volwassenheid. In de bocht trekt Kersten een streepje. “Dit is de profeet Bahá'u'lláh. Hij is het breekpunt tussen jeugd en volwassenheid. Die was voor de komst van Bahá'u'lláh overigens al bezig en zal ook nog een poos aanhouden. God kijkt ook niet op een jaartje”, lacht de wiskundige. Hij arceert de pubertijd een stukje voor en na het streepje. “De mensheid is aan het puberen. Maar na de lente komt de zomer en na de zomer komen er weer nieuwe jaargetijden.” Zoals de herfst,

waarbij de bladeren weer beginnen te vallen? “Nee, de lijn blijft stijgen. We weten echter niet waar het einde is. Ook als de volwassenheid aanbreekt blijven we doorleren. Je bent nooit uitgeleerd.”

Glorieuze toekomst

Pessimisten geloven dat de mensheid zichzelf zal vernietigen, en zelfs sommige zwaarmoedige christenen zijn tot deze droevige overtuiging geneigd. Geef ze eens ongelijk, op het *Journal* zien we dagelijks mensen elkaar aflsachten, met alleen maar variatie in omgeving, achtergrond en aantallen slachtoffers. Bahai's geloven in een glorieuze toekomst door de mens en voor de mens - ondanks dat duizenden en duizenden van hen in de vorige eeuwen bij vervolgingen omgekomen zijn, en er nog steeds vervolgingen plaatsvinden. Blijkbaar beheersen ze de kunst van boven de ellende uitkijken. “Ik ben optimistisch over het uiteindelijke doel, maar over de weg daar naartoe heb ook ik zorgen. Als ik mijn kleinkinderen zie, weet ik dat ze uiteindelijk volwassen zullen worden, maar hoe die weg naar volwassenheid loopt, weet ik niet. Het tussenstuk is ongewis.”

Goed, er is een VN opgericht, er is een wereldtaal, Esperanto, er zijn mondiale communicatiemiddelen, maar wat stelt het allemaal voor? Om ons heen wijst toch niets op wereldvrede en totale gelijkheid en eenheid? Kersten zegt dat er opbouwende en afbrekende krachten in de wereld werkzaam zijn. Het lijkt erop dat de wereld naar de filistijnen gaat, maar ondertussen worden er grote stappen voorwaarts gezet. “Vergeet niet dat veel initiatieven die vroeger als utopisch werden aangemerkt, uiteindelijk toch werkelijkheid zijn geworden: afschaffing van slavenhandel, kiesrecht voor vrouwen, een Europese munt, samenwerking op wereldniveau, ga zo maar door.” ■